

YEDİRENK

UĞUR KÖKDEN

Abidin Dino Maçka'da

1992 yazıydı.

Ağır bir güneş kentin üstüne çöreklenmişti. Her sokağı, denizi, karşı tepeleri ve yeşillikleri, güçlü çiğ ışığıyla yıkmaktaydı. Öğle saatlerinin sıcak sarısından kaçmak isteyen beş kişi, Bebek Oteli'nde, yemek sonrası kahvesi içiyorlardı. Aynı zamanda, uzak canlı bir geçmiş, otuz yıl öncenin Paris anıları konuşulmaktaydı.

Yaşar Kemal'in gürültülü kahkahaları, **Abidin Dino**'nun güçlü belleğiyle birleşiyor, **Güzin Dino**'nun solgun ve gölgesi çehresi, **Şişli Belediye Başkanı Fatma Girik**'in çocuksu, ama canlı sevinciyle elle tutulacak bir karşıtlık yaratıyordu. Buna karşılık, dışarıda, pencerelerin ötesinde cam yeşili bir deniz vardı.

Öneri, yanılmıyorsam, ilk kez orada söze döküldü. İlk kez orada, proje, belirli ölçüde ete-kemiğe büründü. Somutlaştı.

Konu, Dino'nun desenlerini tuncun hamuruna gömerek canlandırarak bir heykelin nasıl gerçekleştirileceği; sonra da böyle bir anıt İstanbul'da ya da Şişli'de nereye dikilebilir sorusu çevresinde dolaşıyordu. Doğal olarak dönem, ülkenin kültür yaşamını genişletmek, zenginleştirmek; sanatı, akıp giden günlük canlı yaşamın ayrılmaz bir parçası yapma olanaklarının arandığı günlerdi. Yerel yönetimler, o sıralarda bazen çekingen, bazen gözüpek, çoğu kez deneyimsiz/plansız, kimi zaman da yanlış olmakla birlikte iyi niyetli adımlar atarak kültüre katkıda bulunmaya çalışıyorlardı.

Kahve söyleşisini biraz sonra eylem izledi. Tasarımcı mimarı, **Yaşar Kemal** çoktan bulmuştu bile. Birlikte, önce Yaşar Kemal Parkı'na gidildi. Şişli-Esentepe'deki parkı, beklenmedik bir sıcak ve kalabalık doldurmuştu. Beş dönüme yaklaşan geniş alanda sanatçı, çocuğuyla kadınıyla semtin insanları ve sanatın malzemesi/aracı yeşil ürün, bir an için birbiriyle bütünleşti.

Renkleri, insanları ve üretilmiş engebesiyle, sanki park sevincin bir çeşit *'tutanak'*ına dönüşmüştü. Sevincin gerçek resmi çocuklardı. Onların gürültüleri, haykırışları, koşuşmalarıydı. Bir köşede çevreyi seyredirken Abidin Dino'nun sözlerini düşünüyordum: *"Acıya renk yakıştıramıyorum."*

Dino'nun başında güngörmüş bir kumaş şapka vardı. Yavaş yavaş, güçlkle yürüyordu. Bununla birlikte, Güzin Hanım onun için kaygılıydı. Güneşin etkisinden eşini korumaya çalışıyor, gölgeye çekiyordu. Tıpkı Montpellier hastane güncesinde yazılanlar gibi: *"Güzin olunca her şey yoluna giriyor. Paris'te, trende, hastanede, çocuksu güzel elleriyle, gözleriyle hep yanı başımda."*

Evet, hep Abidin'in yanı başında. İstanbul'da da.

Parktan ayrıldıktan sonra, Yaşar Kemal'i bırakıp Maçka'ya inildi. Şişli'nin biricik deniz gören ucuna, Beşiktaş sınırlarına. Dino, İTÜ İşletme Fakültesi önündeki küçük üçgen adacığı -anıtın dikilebileceği yer olarak- çok beğenmişti. Gerçekten hem Demokrasi Parkı'na hem yaşama hem de deniz mezarlığına eşit uzaklıktaydı, seçtiği yer.

Dino'nun çizdiği birbirine geçmiş parmaklar, *'dayanışma'*'yı simgelemekteydi aslında. Öyle ya, tıpkı yüzler gibi eller de, özellikle eller, sanatçının çocukluk günlerinden kaynaklanan tutkunun resme dönüşmüş serüveni değil mi? Kaldı ki Paris'te, Rivoli Caddesi'ne bitişik sayılacak Vieille Temple Sokağı'ndaki *'Yüzler'* sergisi de bu tutkuyu dışa vuruyor.

Sonunda, üç-beş ay geçince, yani gün bahara vurduğunda, çevresindeki renk renk lalelerle önce anıtın dairesel kaidesi ortaya çıktı. Kaide, heykelini bekledi birkaç gün. Heykel de Paris'ten gelecek Dinoları.

5 Mayıs 1993. Çarşamba. Saat 17.00 dolayında, Abidin ve Güzin Dino, İstanbul'a geliyor. Havaalanında Yaşar Kemal karşılayacak onları. Akşam, Maçka Oteli'nde bir *'hoş geldiniz'* kokteyli veriliyor. İki gün sonra, anıtın açılış törenine katılacak. *"Bu eserte, yeni doğmuş çocuğunu göreceğün babanın heyecanını duyuyorum"* diyor Abidin Dino. Gerçekten, üç metre yüksekliğinde soylu, gizemli, siyah bir tunç anıt. Üstünde, sarmal bir merdiven gibi dönerek kendini yineleyen kabartmalar, geçmiş zamanın henüz anlamı çözülmemiş hiyeroglif yazılarını çağırıştırıyor. Ancak tepeden tırnağa üstünü örten ve etekleri yerleri süpüren beyaz ipek örtü, biraz sonra açılacak. Belediye Başkanı Fatma Girik, denizden gelen ılık mayıs esintisine karşı göğsünü kıvançla kabartarak, *"Bu anıtle, İstanbul'a çağdaş bir büyüğü sütun daha kazandınlı"* diyor, ivedi ivedi, ama yüreğinden konuşarak.

Herkes kendi açısından bakıyor ortadaki ürüne. Sağduyunun temsilcisi, şiiirden uzak resmi bir yetkili ise *'dayanışmayı, çağımızda giderek yalnızlaşan insanlığın kurtuluşu olabilecek bir kavram'* olarak değerlendiriyor.

Büyüleyici bir düş gibi ipek örtü kalkınca birden gerçeğin göz kamaştırıcı çıplaklığıyla karşı karşıya kalındı. Abidin Dino heykeli beğendiğini, ancak bir dilim daha eklenerek yüksekliğinin uzatılmasının uygun olacağını söyledi berrak, yalın ve yumuşak bir sesle. Bence, tunç kitlenin altındaki silindirik kaide, daha yüksek olmalıydı, bir dilim ayrıca eklense bile.

Kim derdi ki şu açılıştan üç-beş ay sonra, onun ayrılık haberini duyacağız. Dayanışma zincirinden kopuşunu. Üstelik, şimdiden bir yıl oldu bile.

Besbelli, Maçka Dayanışma Anıtı, Abidin Dino'nun canlılar dünyasıyla olan son somut dayanışması. Harfsiz, hecesiz konuşmalar.

202-95

